

מ. ר. י. ד. ק. ד. ל. מ. ס. י. 22/ג

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ד', כ"ח באדר א' תשי"ד-3.3.54 בטעה 10.40.

- השתתפו:
- מ. ארנוט - היו"ר
 - ע. מיכילוב
 - י. בר-יהודה
 - ד. בר-רב-המי
 - י. בדר
 - ס. בנין
 - ש. לורנץ
 - ע. משמון
 - י. קליבנוב
 - ח. רובין
 - י. שפירא

- בעדרו:
- ע. מסף
 - ב. מזביה
 - ב. מבניאל
 - י. הררי
 - ש. הלל
 - ז. ורהפטיג
 - א. חביבי
 - י. כטה
 - ס. סנה
 - ס. קטיס
 - ד. שרי
 - ש. שטון
 - א. תבורי

- מוזמנים:
- ח. כהן - היועץ המשפטי
 - ה' קוקיה - המנהל הכללי של משרד המשפטים
 - א. ידן - המטבח ליועץ המשפטי
 - ה' קיטרון - משרד המשפטים
 - ה' גלאס - משרד המשפטים
 - ה' רוזנטאל - משרד המשפטים

- סדר-היום:
1. חוק לתיקון פקודת העדות;
 2. פניית יו"ר ועדת המטבח לחוקי יסוד בענין הבאת חוקי היסוד לקריאה ראשונה בכנסת;
 3. סקירת מנהל משרד המשפטים מר קוק יח על תקציב משרד המשפטים.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ארנוט:

1. חוק לתיקון פקודת העדות.

ועדת המטבח מביאה את החוק לסלימת הוועדה, ואחרי שהכניסה בו שינויים ביכולים.

היו"ר מ. ארנוט:

היו"ר ד. ט. מונט: ביטלנו את ההגדרות שהיו בסעיף 25, וצירפנו אותן לנוסח החוק.

הכנסנו סעיף האוסר שדין חוות דעת של רופא כדין עדות בסבועה. בסעיף 27 פרטנו את הצורה לפיה יש להגיש את חוות הדעת. ישנן שתי תוספות הקובעות זאת. אמרנו שחוות הדעת צריכה להיות בטבעת שבה באים לביטוי יסודות הטקצועיות של הרופא, פרטי השכלתו, והעיקר - שידוע לו כי דין חוות דעתו כדין הצהרה בסבועה. בדומה לך הופע כי בתעודת הרופא יהיה צורך לכתוב את מספר רשיונו של הרופא כרופא טוסטן. בסעיף-קטן 27(ב) קבענו כי שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות את דרך הגשתן של חוות הדעת ותעודות הרופא ולהכניס שינויים בטפסיהם.

רצינו להחמיר ולקבוע כי יש לחייב מטירת חוות דעת לצד שכנגד. מולם היועץ המשפטי הציע להחמיר את הדבר לתקנות, ההבטיח כי הדבר יופיע בתקנות.

בשאלת השמלה איך להבטיח בחוק שיהיה ברור וידוע לאיש כי חוות הדעת שהוא מוסר ליבה כדין הצהרה בסבועה.

ח. כהן: אני מציע להוסיף בסעיף 26 סעיף-טסנה (ב) האוסר: "הצהרה של המוסחה או הרופא כי הוראות סעיף זה ידועות לו תיכלל בתוך חוות הדעת או התעודה שהוגשו".

היו"ר ד. ט. מונט: בוועדת המסנה דנו בשמלה של חוות דעת הנשלחות מחו"ל, ואמרנו כי יתכן שסעיף 26 לא יחייב את מוסרי חוות דעת כאלה. סיכמנו כי חוות דעת מחו"ל לא יתקבלו אלא אם בית-המשפט ידע שבסקרה שחוות הדעת אינה אמיתית, הרי לפי חוקי אותה ארץ שבה ניתנה חוות הדעת עומד מוסר חוות הדעת במצב דומה שהיה עומד בו לפי סעיף 26 שלנו.

ח. כהן: אני מציע, אם כן, לחלק את סעיף 26 ל-3 סעיפים טסנה: "א) חוות דעת ותעודת רופא שהוגשו כראייה לבית המשפט, דינם כדין עדות בסבועה לצורך סעיף 117 לפקודת החוק הפלילי, 1936; (ב) לצורך סעיף זה, דין חוות דעת ותעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל כדין חוות דעת ותעודת רופא שנעשו בישראל; (ג) כל חוות דעת וכל תעודת רופא יכילו הצהרת המוסחה או הרופא כי הוראות סעיף זה ידועות לו".

י. שפירא: זה אינו מספק אותי. אני רוצה שהמוסח, לפני שהוא מקבל חוות דעת מחוץ-לארץ, ידע שהרופא מספר את חוות הדעת, לא בלבד שהוא יודע כי אם ימוג פעם מרצה יאשרך לתת על כך את הדין, אלא שהוא עלול לתת על כך את הדין גם בארצו.

ח. כהן: אינני יכול לאמר זאת, על כל פנים - לא בלי לגרום לקשיים טכניים מרוב יח.

ט. בגין: דומני שכתוב כי חוות דעת כזאת צריכה לקבל אישור של נציג דיפלומטי או קונסולרטי של ישראל. אפשר לחייב את הנציגים שלנו שלא לחתום על הדבר הזה אם אין הוראות החוק בטוחו המקום מטילות עובי על מסירת חוות דעת כוזבת.

ח. רוזנין: זה שינוי טרחני לכת של החוק הפלילי.

ח. כהן: אני יכול להרגיע את חבר הכנסת רוזנין שמבחנו עומדים להכניס תיקון לחוק. שירחיב את סמכויות בתי המשפט ויתן להם סמכות מקסר-טריטוריאליית רחבה.

הוחלט: 1. לקבל את סעיף 25 ללא שינוי.

2. לקבל את סעיף 26 לפי הצעת היועץ המשפטי:
"א) חוות דעת ותעודת רופא שהוגשו כראיה לבית-
המשפט דינם כדין עדות. בשבועה לצורך סעיף
117 לפקודת החוק הפלילי, 1936.
ב) לצורך סעיף זה, דין חוות דעת ותעודת רופא
שנעשו מחוץ לישראל כדין חוות דעת ותעודת
רופא שנעשו בישראל.
ג) כל חוות דעת וכל תעודת רופא יכילו הצהרת
הטומחה או הרופא כי הודעות סעיף זה ידועות
לו."

3. לקבל את סעיף 27 ללא שינוי.

4. סעיף 28 יחול רק על חוות דעת שנמסרו בישראל.
בנוגע לחוות דעות שנמסרו בחו"ל, יבוסח סעיף
טיוחד, אשר יקבע כי חוות דעת כזאת מתקבל רק
אם תהיה עליה חתימת הנציג הדיפלומטי או
הקונסולארי של ישראל, שלפי חוקי המקום בו
נעשתה חוות הדעת או תעודת הרופא, צפוי מוסר
חוות הדעת לעונש על דברי הסקר הכלולים בה.

בנוגע לסעיף 29, ישנן שתי הצעות, האחת,
הצעת הרוב בוועדה, והשנייה, הצעת חבר הכנסת

היו"ר ס. ארנט:

רובין.

אני מציע לכתוב במקום "בית המשפט יסרב" -
"בית המשפט רשאי לסרב".

י. ספירא:

אני מעלה כחומר למחשבה את מחיקת הסיפא של
הסעיף. אולי פוטב להשאיר את הדבר לטיקול

ס. בגין:

דעתו של בית-המשפט.

לא רצינו לוותר על כך שתהיה לבעל-הדין אפשרות
לדרוש זאת.

היו"ר ס. ארנט:

הסעיף הזה בא להבטיח שמצד אחד לא יסחבו רופאים
ומומחים לבית-המשפט ללא צורך, ומצד שני ייסמרו
זכויות היריבים לחקירה נגדית, אם יראו צורך בכך. בגישה הכללית לענין
הזה לא היתה ועדת המשנה מחולקת הטחלוקת באה בשאלה כיצד למסס את
זכותו של היריב לחקירה נגדית. לפי הצעתי האפשרות שהיריב יסא בהוצאות,
ואפשר יהיה להטיל עליו גם הוצאות-עונש, במקרה שהזמנת המומחה או הרופא
לחקירה נגדית היתה מתוך קלות-דעת או לשם קינטור, היא מספיקה בהחלט
למנוע אפשרות כזאת.
אם אין מקבליים את הצעתי לגבי מספט מזרחי, סן
הדין לקבלה לפחות לגבי מספט פלילי.

ח. רובין:

בוועדה היתה בטיה לגירסה הראשונה, מפני שטענו
כי בית-המשפט לא יסתמס באמצעי הזה של הטלת

היו"ר ס. ארנט:

ההוצאות על בעל-הדין. אם, למשל, הוא יזכה במספט, הרי לעתים רחוקות
יקרה שיטילו חלק סן ההוצאות על הצד שזכה במספט.

י. טפירא:
הרוב בוועדת המסגה נתן בידי בית-המספט אפשרות
לטרב להזמין את הרופא או המוסחה, אבל חובת
ההוכחה במקרה כזה טוטלת על בית-המספט: הוא חייב לנטק מדוע טרב.
הוזה אוטר, זוהי הורטה לבית-המספט להיזקק בדרך כלל לבקטה. הנסיון
מתקופת הטנדט וודטי וודטי - מתקופת המדינה, טראה כי כסמוטריח
לטופטיח דיסקרטיה במקרים יוצאים טן הכלל וטחייבים אותם לנטק מדוע
הם טטמטיח בה, הם לעתים רחוקות טטמטיח בה,

ט. בגין:
הנוסח המוצע על-ידי חבר הכנסת רובין אינו
טבהיר אם בית-המספט יטיל על המבקש את ההוצאות
בטעת הגשת הבקטה או לאחר, טמתברר הדבר, בדיעבד. הייתי טציע לחבר הכנסת
רובין לכתוב בטקום "נראה" - "נתברר", כדי שיהיה ברור שהטנדט בלטון
עבר.

ח. רובין: אני טסכים.

ט. בגין:
אולי טוטב להטתפק בטלה "קינטור" ולטחוק את
הטלה "קלות דעת", טפני שקלות דעת יכולה להיות
טלא מתוך כוונה.

י. בר-יהודה:
אני טבין טכוונת ההצעה לטנוע העסקת בית-המספט
ללא צורך, ואז יט טעם לעונט של נטיאה בהוצאות
אם טחליטיח עליו באותו זמן טפחליטיח להיזקק לבקטה. לכן טוטב להטתטט
בטלה "נראה".

ח. רובין:
אם לא תתקבל הצעתי המקורית, אציע בטופן
טבנטואלי טטעיף-קטן (א) יחול על כל הליך
פלילי.

הוחלט: 1. לקבל את טעיף 29 לפי הצעתו המקורית
טל חבר הכנסת רובין.

2. בטקום "יטיל עליו" ינואו הטלים "רטאי
להטיל על המבקט".

היו"ר ט. אונג:
בטופט חוות הדעת טבתוטפת האט אין צריך להוט יף
אחרי הטלים "בתבקטי על-ידי בעל-הדין" את
הטלים "או על ידי בית-המספט"?

ט. בגין:
אני טציע לכתוב את הפרטים האובייקטיביים בצורה
טתטית "טט", "כתובת" וכו'. לעוטת זאת, את
הפרטים השייכים לחוות הדעת, פרטי הנסיון וההטכלה, לכתוב כך: "פרטי
נסיוני" וכו'.

הוחלט: 1. אחרי הטלים "אני טחתום טטה בתבקטי על-ידי"
ייטחקו הטלים "בעל דין פלוני" וינואו בקודות.

2. בטקום הטלים "כתובתו וטקום עבודתו" ינואו
הטלים "כתובת וטקום עבודה".

3. הטלים "פרטי השכלתו" ו"פרטי בסיובו הסקצועי"
ייטחקו מתחילת חוות הדעת, ויווספו בסוף חוות
הדעת, לפני הטלים "וזאת חוות דעתי" בצורה זו:
"ואלה פרטי השכלתי"
"ואלה פרטי
בסיובו הסקצועי"

י. קליבנוב:

בהתבה מוצות בהוג שהקובסול מטטר חתימת
של מזרחי המדינה שמותה חוג מייצג, אבל

לא של אנשים אחרים.

ח. כהן:

המיסוד אינו צריך להיות מיסוד יסיר. זה
יכול להיות מיסוד של בוטריון וכו'.

אני חוזר על ההבטחה שנתתי כי לפי חוק זה
יותקנו תקנות על-ידי שר המשפטים, שיכילו בין היתר תנאי מוקדם
לקבלת חוות הדעת או תעודת רופא כראייה בבית-המשפט, רק אם נטסרו
מהם העתקות לכל בעל דין.

ח. רובין:

אני מבין שזה יכול להיות בין בדרך המרצה
ובין בדרך אחרת, והם זה יהיה בדרך המרצה,
לא תיגבה כל גזרת משפט בסביל ההמרצה.

ח. כהן:

דובר על כך בוועדת המשנה, אבל טרם דיברתי
על כך עם שר המשפטים. אני מביח שלא יהיה

בזה כל קושי.

2. פניית יו"ר ועדת המשנה לחוק יסוד בענין
הבאת חוקי היסוד לקריאה ראשונה בכנסת.

י. בר-יהודה:

אנו נמצאים עכשיו בוועדת המשנה בסטדיה כזאת
של דיונים והכרחי לנו לדעת מה יהיה סדר עבודתנו.
לפי הפרוצדורה שנקבעה בזמנה עובר החוק מועדת המשנה למליאת הוועדה,
מטנה הוא עובר לכנסת לקריאה ראשונה ומוחזר למליאת הוועדה. מאחר
שהחוק מטילא חוזר למליאת הוועדה לקריאה שנייה ושלישית, אני מציע לאפשר
לוועדת המשנה להעביר את החוק ישר למליאת הכנסת, בתנאי שהסעיפים
שהיו בהם שתי דעות, יובאו להכרעת מליאת הוועדה לפני כן.

י. שפירא:

ההצעה אינה בראיית לי. עבודת ועדת המשנה חשובה.
דברים רבים מאוד מתקבלים בה כמעט ללא התנגדות.
אין זה צריך לסנוע ממליאת הוועדה להעיר הערות או להוסיף תוספות.
אנחנו מבינים חוק לקריאה ראשונה. כשהוא יוחזר לוועדה לאחר הקריאה
הראשונה, אם חברים ירצו להוסיף טעמו, אפשר יהיה לטעון שזה נושא חדש.
ועוד דבר: ועדת המשנה, גם לפני שחברים אינם מסתמכים בה במידה מספקת,
אינה מסקפת בכונה את הלך הדעות בכנסת. אם החוק טובא לכנסת לקריאה
ראשונה ישר מועדת המשנה, בוצרת ככנסת תשובה שאינה בכונה.

ד. בר-רביהאי:

מאחר שהמדובר בהכנה לקריאה ראשונה, אני בדרך
כלל רוצה בעין יפה את הצעת יו"ר ועדת המשנה,
אבל הקושי שלי הוא שכרגע יושבים בוועדה רק חברי ועדת המשנה. אני
מציע, על כן, לדחות את ההחלטה בענין זה.

3.3.54

פניית יו"ר ועדת המסנה לחוקי
יסוד בענין הבטת חוקי היסוד לקריאה
ראשונה בכנסת.

י. קליבנוב:
אני מתנגד להצעת יו"ר ועדת המסנה מסיבות
שעמד עליהן חבר הכנסת שפירא. הצעת החוק,
כשהיא בטת בעת ועדת החוקה, צריכה לסקף את הזעות בוועדת החוקה,
ביחוד מאחר שהחוק הבודן עתה בוועדת המסנה, החוק הנוגע למסללה, הוא
חוק פוליטי בעיקרו. נוסף על כך, אני הבעתי בוועדת המסנה את דעתי
האיטיות, מבלי שקיבלתי הדרכה טיעונית. אך לפני שהחוק יובא לכנסת,
מצטרף להתייעץ ולהצביע בהתאם להחלטתה. לכן אני חושב שיהיה
נכון להעביר את החוק מלידת הוועדה לפני העברתו לכנסת.

ס. בגין:
על אף הענין הגדול שיש לי בעבודת ועדת
המסנה לחוקי יסוד, לא פעם יש בלבי
הרגשה שאין טעם לעבודתה. אם בלך בדרך זו, שוט חוק יסוד לא יעבור
בכנסת השנייה. האם נעשה את עבודתם לבטלה? זוהי הרגשה מאוד בלתי
נעימה. החוקים שאנחנו דנים בהם חשובים מאוד. לפחות צריכה להיות לנו
הרגשה שאנחנו עושים מלאכה שנוכל לראות את פרייה. היות ויש רצון
לייצג במותן מרפורציונאלי את הדעות במליאת הוועדה ומי-אפשר לעשות
זאת בוועדת המסנה, מדוע נעשה מלאכה כפולה? אני מציע לותר על ועדת
המסנה ולדון על חוקי היסוד מלכתחילה במליאת הוועדה.

היו"ר ס. אנוב:
אני מתכוון לקרוא לישיבות ועדת החוקה בזמן
הפגרה, לדיון בחוק הכנסת. אז המשרות של העברת
חוק יסוד בכנסת תהיה יותר ריאלית.

הייתי מציע לוועדת המסנה לקחת בחשבון שיהיה
דיון במליאת הוועדה לפני העברת החוק לכנסת, ופחות לדקדק בפרטים.
אך אם יו"ר ועדת המסנה יעמוד על הצעתו, תהיה טוכן להביאה להצבעה
בישיבה אחת, כשהרכב הנוכחים יהיה אחד.

י. בר-יהודה:
לדעתי, אחת הסיבות לאי-השתתפותם המספקת של
חברי ועדת המסנה בישיבות ועדת המסנה, היא
הידיעה שמסילא יובא החוק למליאת הוועדה.

ס. בגין:
אני מציע שיוטל על ועדת המסנה לקבוע מה הן
הבעיות העקרוניות שבחוק, מבלי לדון סעיף סעיף,
ולהעביר אותן לדיון במליאת הוועדה.

היו"ר ס. אנוב:
אני בני רוחה אפשרות להטיל זאת על ועדת המסנה.

3. סקירת מנהל משרד המשפטים מר קרקיה על הקצבים
משרד המשפטים.

ה' קרקיה:
הגשתי לוועדת הכספיים סקירה בכתב על פעולות משרד
המשפטים בשנה האולפת וכן עמדתי על פעולות
משרד המשפטים בשנה הבאה. מטלה העתק הסקירה לחברי ועדת החוקה, ומצטטם
את דברי רק לענין המסכורות, המטמט נושא לדיון בין כל עובדי המרות
המשפטי.

ועדת הכספיים עומדת לקבוע היום את מסכורות
השופטים. מתעוררת שאלת התאמת מסכורות אנשי השירות המשפטי למסכורות
השופטים. הדבר נוגע ליועצים המשפטיים במשרד המשפטים השונים, לאנשים
העוסקים במקצוע היעוץ במשרד המשפטים ולפרקליטים הסוסטכים לעסוק במקצוע
עריכת הדין הצטטמים בשירות המדינה. בפני ועדת הכספיים הונחה טבלה
המטמטת בסיס לדיון על קביעת מסכורות השופטים. לפי המסורות שהגיעו אלי,

ה' קוקיה:

עומדת ועדת הכספים להחליט שמסכורתו של שופט שלום תהיה בגבולות של 320 ל"י נטו לחודש. (ברוטו זה מסתכם ב-500 ל"י בערך), שופט שלום ראשי יקבל לפי ההצעה הזאת 350 ל"י לחודש נטו; שופט מחוזי - 374 ל"י נטו לחודש; נשיא בית-המשפט המחוזי 400 ל"י נטו לחודש; שופטי בית המשפט העליון - 424 ל"י נטו לחודש, ונשיא בית-המשפט העליון ב-463 ל"י נטו לחודש.

ח. כהן:

ברצוני להוסיף כמה דברי הסבר, בעיקר לאור מה שאמר שר המשפטים בוועדת הכספים. ברור שאין עינינו צרה בכל החלטה שתחליט ועדת הכספים בנוגע למסכורות השופטים. מה שאנחנו רוצים הוא שהוועדה הזאת בתור הוועדה הממונה על טובת משרד המשפטים ועל שלום, תשים לב אל התוצאות ההכרחיות שיהיו לקביעת מסכורות כאלה לשופטים לגבי אנשי השירות המשפטי.

בקשר לכך יספר לכם מר קוקיה על עברם של שופטי השלום, אשר טאחד שנתכם זה טקרוב למטרה דמה זו, יעלו בסולם המסכורות בקפיצה עצומה כזאת, עד שאין באמת עוד יחס מתקבל על הדעת בין מסכורתם לבין מסכורות אנשי השירות המשפטי, חבריהם או אפילו הטמונים עליהם לשעבר. התוצאה תהיה לא רק שכולם ירצו להיות שופטי שלום, אלא שלא יטארו פרקליט בסירות המדינה. הפרקליטים לא יסכימו להמשיך לשרת בתנאים אלה, ואי-אפשר לדרוש זאת מהם.

ה' קוקיה:

לפי ההצעה המונחת בפני ועדת הכספים יקבל שופט שלום מסכורת גבוהה ממסכורתו נטו של המנהל הכללי של משרד המשפטים ומזן של פרקליט המדינה| העומד בראש הפקקליטות של המדינה, ב-55 ל"י. יש לזכור כי בידי פרקליט המדינה נמצאת האחריות על כל התביעות נגד ובעד הממשלה, נמצאים כל התיקים הפליליים, והוא קובע בסגירת תיקים ופתיחתם, בהבאת ענין בפני בית-הדין הגבוה לצדק או בפני בית-המשפט לערעורים וכו'. המטרה ליועץ המשפטי המוכר לכם היטב, ד"ר ידן, יקבל קרוב ל-100 ל"י פחות ממסכורתו של שופט שלום רגיל. היועץ המשפטי למשרד החוץ והיועץ המשפטי למשרד העבודה יקבל ב-100 ל"י פחות ממסכורתו של שופט שלום. לא אדבר על ראשי האגפים שלנו, על רוטם החברות ורוטם השותפיות ורוטם הפטנטים, אשר יקבלו מסכורתם ב-120 ל"י פחות ממסכורתו של שופט שלום.

ח. כהן:

וזאת אעפ"י שלרשם הפטנטים יש מעמד של שופט מחוזי.

ה' קוקיה:

ועדה שהוקמה למטרה זו עלולה עוד לקבוע כי לרשם הפטנטים יהיה מעמד של שופט.

מי הם האנשים העומדים לזכות במסכורת כה גבוהה? לפני רשימה של אנשים שהצטרפו לא מזמן לסירות הסיפוטני של המדינה, שהיו לפני כן עוזרים לפרקליט מחוז. נוסף לזה יש לנו רשימה של אנשים שביהנו בתור מזכירים לשופטים, שאף פעם לא ראו בימי חייהם בית-משפט אזרחי, אשר נתמנו לשופטי שלום מיד לאחר קבלת הרשיון, לאחר שירות בצבא ולאחר נסיון קצר בתור מזכירים של שופטים. אנשים אלה יקבלו מסכורות העולות בהרבה על מסכורתיהם של אותם האנשים העוסקים יום יום בעניינים מקצועיים אחרניים מאוד.

כפי שציין מר כהן, עלול הדבר הזה להביא להתמוטטות של השירות המשפטי. לא זו בלבד שזה יפגע ביעילות העבודה, אלא שאנשים יתחילו לשאוף לקבל עבודה סיפוטנית. זה עתה נתמנה לשופט מחוזי מר הרפזי, שהיה פרקליט מחוזי, והוא יקבל עתה מסכורת העולה ב-120 ל"י על מסכורתו הקודמת.

ה' קוקיה: אני יכול לציין, כטובן, שהטופטים שנתמנו מטורות הפרקליטים מלאים את תפקידם באופן יעיל וטוב, וזאת הודות לבטיון הרב שקיבלו בסירות הפרקליטות.

עבודתו של הטופט גם הרבה יותר נוחה מעבודתם של הפרקליטים. על הפרקליטים לחץ עבודה עצום. עליהם להופיע ארבע-חמש פעמים בשבוע. הדבר הזה מצריך הכנת התיק בשעות הערב. לעומת זאת, הטופט יכול לתת את פסק-הדין מתי שנוח לו. אינני מדבר כבר על האנשים הטופיעים בפניכם מפעם לפעם מטעם משרד המטפטים, ההופכים לילות לימים וטופיעים בכל טעה שהם נדרשים לכך. הדבר הזה חל גם על היועצים היושבים במשרדי מטסלה טובים.

יוצא, מיפוא, שהטופטים הנכבדים יקבלו מסכורת שאינה מתאימה לא למעמדם ולא לעבודתם, כשאנחנו מסווים את עבודתם ומעמדם עם אלו של אנשי השירות המטפטי בדרגות המקבילות.

לכן בקטתי שנוחה לפניכם, כאנשים העוסקים בחוק ומספט - ואתם היחידים שאנו יכולים להביא בפניהם את התעצנות האלה - להמליץ על העלאת מסכורת אנשי השירות המטפטי והתאמתן למסכורת הטופטים.

ברצוני לציין גם שתקן משרד המטפטים הוא. קטן ביותר. העבודה טרובה. כל פניותי להרויב את התקן כדי לאפשר לי להעסיק אנשים נוספים במסגרת משרד המטפטים עלו בתוהו. אני יודע שהבעיה היא בעיה תקציבית, אבל קשה מאוד לקיים רמה מקצועית גבוהה במספר האנשים המצוטצם העומד לרשות משרד המטפטים כיום.

היו"ר ס. אונגא: סר קוקיה העלה לפנינו שאלה נכבדה וחשובה. אבל אני מוכרח להודות כי כאשר העליתי את הסעיף על סדר-היום של הוועדה, חשבתי שנטפע סקירה על עניני משרד המטפטים. אני מצטער גם. שהשאלה. הועלתה לפנינו בשלב כל כך מאוחר, כי הדיונים בוועדת הכספים בענין זה מתנהלים כבר שבועות וחודשים. אני מבין שגם אם הוועדה תרצה לבקוט בצעדים, ספק אם יהיה לזה עוד ערך לגבי תוצאות הדיון בוועדת הכספים.

אינני חושב שיש סיכוי רב שהצעת המנהל הכללי של משרד המטפטים תעמך בוועדת הכספים. אינני חושב שצריך לפרט במספרים מה פירוט הדבר מבחינה תקציבית. אבל הייתי מבין לו היו מעלים את הבעיה בכללותה בשעת הדיון על מסכורת הטופטים, ולא כאשר הדיון בשאלה זו עומד לפני טיוטו.

ח. רובינן: לדעתי, לא צדק היו"ר באופן הצגת הענין. ועדת הכספים לא עסקה בשאלת המסכורת לאנשי השירות המטפטי, אלא רק במסכורת הטופטים, על-פי חוק מסויים המעניק לה את המסכות לקבוע את המסכורת האלו, ואין זו מסכות של עצה או המלצה. לחלק מהמסותתפים בדיונים בוועדת הכספים - ואני חושב, לכולם - היה ברור כי להעלאת מסכורת הטופטים תהיה הטפעה לאו דוקא פורמאלית על תביעות אנשי השירות המטפטי. סר המטפטים גם הצהיר על כך בוועדת הכספים. הוא אמר גם שהוא רואה זאת כסוצדק.

תפקידה של ועדת החוקה הוא לקבוע קודם כל את עמדת הוועדה. לאחר זאת בחליט איך לנהוג. לדעתי, נצטרך להעביר המלצה מתאימה קודם כל למטסלה.

לגופו של דבר אני מסכים בהחלט עם המסקנות של סר קוקיה, אבל אינני מסכים לצלילי הלוי שהיו בדבריו. הוגט לש פוטנו תזכיר של הטופטים, שבו ניסו להוכיח כי שופט שלום עומד בדרגה יותר גבוהה מזו של המנהל הכללי של משרד המטפטים. ראיתי אז את התביעה הכספית כתביעה שיש לה יסוד, אבל את ההנמקה - כחסרת יסוד. מה שאומר עכשיו אינו בא לפגוע בעמדת הטופטים ובתביעותיהם.

ר.ס.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
3.3.54

סקירת מנהל משרד המשפטים
טר קוקיה על תקציב משרד המשפטים

ח. רובין: אני חושב שהעלאת מסכורות השופטים מוצדקת. אך לא יתכן שעובדיה אחרים בפרקליטות וביועץ משפטי, עובדי אחרים בעלי דרגות גבוהות, תהיה להם מסכורת הרבה יותר נמוכה ממסכורתם של שופטים. צריך לקחת בחשבון שישנם זברים מקטרים בין שופטים ובין עובדי השירות המשפטי. אך סצד שני אני חושב שהמסכורות הקיימות נמוכות מדי, והייתי אומר זאת גם אלמלא עמדה שאלת העלאת מסכורות השופטים, ולא רק לגבי עובדי השירות המשפטי. בדרך לי מסכורות עובדי המדינה, גם בדרגות גבוהות ועוד גם בדרגות נמוכות, אינן מספיקות. ואיבני יודע אם היעילות בעבודה עולה או יורדת על-ידי המסכורות הנמוכות. אבל אם אנחנו מדברים כרגע רק על מסכורות אנשי השירות המשפטי, הרי יש להגיד כי יש צורך בהעלאת ניכרת של מסכורותיהם.

ברור לי שאם לא תהיה העלאת כזאת במסכורות אנשי משרד המשפטים, תתחיל התפתחות אשר תביא לכך שבמסך הזמן יהיו לנו שני סוגי אנשים: כאלה שלא הצליחו במקצוע ואינם יכולים להתבסס בצורה אחרת, וכאלה המעסיקים די הצורך כדי לחיות לא רק מעבודתם.

לדעתי, הועדה תיטיב לעשות אם תתמוך בתביעה להעלאת מסכורות אנשי השירות המשפטי.

היו"ר ר.ס. מונא: אי-אפשר להבין את הדיון שהיה בענין זה בוועדת הכספים, אלא אם כן רואים את ענין השופטים כענין נפרד לגמרי. כי ברור שכל העלאת כזאת תשפיע על העלאת מסכורות הפקידות הגבוהה וכו' וכו'. איבני יודע אם זוהי הדרך לדון בכל הסאלה הזאת.

ס. בגין: יק לי אהדה גלתי מסוייגת להצעתו של טר קוקיה. ואני סבין שהצעתו, כיוונה למעלה ולא למטה. הכל מסכימים שיש לתת מסכורת הוגנת לשופט. הדבר הזה חשוב מאוד, כי אין אנחנו יכולים להעמיד שופט במבחן אמצעי הקיום. אין הדבר דומה לבעיית מסכורות עובדי המדינה. אני מניח שעד עכשיו לא היה מקום להתאונן על השופטים מבחינה זאת. אבל הדבר הזה חל גם על אנשי השירות המשפטי.

יש לי טפק בנוגע לטידת ההספעה של המלצה שלנו על ועדת הכספים. אין לי טפק כי אם ועדת הכספים תחליט להעלות את מסכורות העובדים המקצועיים של משרד המשפטים, אזי פקידים שונים ידרשו העלאת, ואנחנו עלולים לעמוד בפני טביחת עובדי המדינה. אבל אין זה טענינו. אם הובאה לפנינו הגעיה הזאת, הרי אנחנו, בתור חברי ועדת החוקה, חייבים להיות מעוניינים בסירות משפטי מדיר וחייבים להפנות את תשומת-לבה של ועדת הכספים לסכנה של טפיראלה במסרדים אחרים. והיא תחליט כפי שתחליט.

אני מציע לוועדה לקבל את ההחלטה הבאה: "ועדת החוקה, חוק ומשפט דנה בבעיית מסכורתם של עובדי השירות המשפטי והחליטה להסליץ בפני ועדת הכספים להעלות את מסכורות עובדים אלה ולהתאימן לשכר השופטים לדרגותיהם".

י. בדר: ועדת הכספים דנה במסכורות השופטים, מפני שלפי החוק מסכורות של ארבע קטגוריות של מקבלי שכר במצאות במסכורת: נשיא המדינה, מבקר המדינה, שרים ושופטים. זוהי הסיבה שועדת הכספים דנה והחליטה להעלות את מסכורת השופטים, ולא מפני שמסכורת השופטים צריכה להיות גבוהה במיוחד, אם כי נכונה גם הכוונה שקטגוריות אלה לא יהיו תלויות במסאלה, או - כפי שזה בנוגע לשרים - המסאלה לא רצתה לקבוע את מסכורותיהם בעצמה. את שכרם של יתר עובדי המדינה, כולל את העובדים המקצועיים, קובעת במיסרין המסאלה. אפשר להתוכח אם נכון הדבר או לאו, אם אין כדאי לשנות משהו בענין זה, אבל זהו המצב הקיים. ואם כן, אין מקום להסליץ בפני ועדת הכספים שתעלה את מסכורותיהם של העובדים המשפטיים במדינה. לעומת זאת, יש מקום להסלצה כזאת בפני המסאלה.

י. בדר: לבעיית שכר עובדי המדינה יש אטום קטר לתקציב, אבל קטר קלוש מאוד. עד היום כל ההחלטות בנוגע לשכר עובדי המדינה לא נתקבלו בקטר עם הדיון על התקציב. התקציב תוקן בהתאם למה שהוחלט באמצע השנה. אפשר לאלוק על הפרקטיקה הזאת, אבל זאת היתה הפרקטיקה עד היום. גם ההעלאת האחרונה של שכר-היסוד של עובדי המדינה לא היתה קטורה עם הדיון על התקציב, וכך גם בנוגע למסכורות סופסטים ושירים. נכון שבדרך כלל צריך להתאים את מסגרת התקציב להתחייבויות של המדינה, ולא להיפך.

אם המדובר רק בעובדים המשפטיים, הרי ההתאמה הזאת עם התקציב אינה הכרחית, טפני שהסכום הכולל הוא פעוט ביחס לתקציב של 270 סליון ל"י. (ה' קוקיה: במשרד המשפטים עובדים היום 110 עובדים מקצועיים.) הסכום לא יעלה על 150 אלף ל"י, ולסכום כזה אין ערך רב במסגרת ביצוע התקציב. יש בתקציב רזרבה, ויש רזרבה סמויה, והאוצר בנה לו הפעם רזרבה גם בהכנסה גם בהוצאה, ובצדק.

חברי ועדת הכספים יודעים ואינם מסופקים בכך שתהיה הספעה רחבה להעלאת מסכורות המשפטים. זהו אחד השיקולים העומדים בפני הועדה בדיוניה. היו בוועדה נטיית ודרישות הרבה יותר טרחניות לכת, וההתנגדות להן היתה קודם כל בגלל ההספעה שתהיה לדבר על כלל מסכורות העובדים ובגלל הצורך לנהוג זהירות בענין זה.

סד קוקיה נקט במספרים. יתכן שהמספרים שיתקבלו בסופו של דבר על-ידי הוועדה יהיו קצת יותר נמוכים, אבל ההבדל לא יהיה גדול. ברור שסופס שלום יקבל שכר בסך גבוה מ-300 ל"י, כי ההצעה המינימלית העומדת בפני ועדת הכספים היא מעל ל-300 ל"י. להעלאת הזאת תהיה הספעה, אבל ברור שההספעה הקרובה ביותר והבלתי אמצעית ביותר תהיה בנוגע לעובדים המקצועיים של משרד המשפטים.

לעצם הענין. אני בא טארץ שבה מסכורתו של סופס בית-המשפט הפחוזי היתה בדיוק כזו של פרקליט מחוזי, ומסכורת של טסנה לפרקליט מחוזי היתה כמסכורתו של סופס מחוזי, ומסכורת של עוזר לפרקליט מחוזי היתה כמסכורתו של סופס שלום. אך אני מבין שאין זה מוכרח להיות כך אצלנו. זוהי השיטה הקונטיננטלית, לפיה יש קירבה בין הקריירה של פרקליטים לבין הקריירה של סופסטים. לא אציע לעשות צעד מהפכני ולקבל את השיטה הזאת במלואה. אבל מוכרח להיות יחס מתקבל על הדעת בין מסכורות הסופסטים ומסכורות עובדי השירות המשפטי, גם מבחינה זו שהאחריות המעשית המוטלת על הפרקליט היא יותר גדולה מהאחריות המוטלת על סופס. הסופס כבול על-ידי הפורמביות של המשפט, כבול לחוקי הפרוצדורה, כבול על-ידי הביקורת של הציבור, כבול על-ידי האפסחת של ערעור טפני הצדדים. אבל מה שיכול לעשות פרקליט עם התיק - אינני אומר שהוא עושה זאת - זה בלי גבול ובלי ביקורת ובלי ערעור. מבחינה טכנית מקצועית עבודתו של פרקליט הרבה יותר טטובכת מעבודתו של סופס, ודורשת קווליפיקציות יותר מעבודתו של סופס. בפולין היו אומרים: כתוב בחוק שסופס מוכרח להיות צודק וישר, אבל אין כתוב שהוא מוכרח להיות פיקח. תרשו לי להגיד שיש סידת צדק באיטרה הזאת. סופס הוא אדם שגיטיס לו את כל הטבה על טני טגטיס, ועליו לסקול כתבונה ובצדק וביושר בין טני הטגטיס. אבל הטבחים שעליהם לבטל את הטבות ולהגיט אותן, הם העושים עבודה מטפסית רצינית מאוד. אותם הסופסטים האוהבים גם לבטל באופן עצמאי איזו דייסה, וטגיטיס אותה פתאום לצודדים הטופתעים, אינם תמיד דוקא הסופסטים טטובים ביותר. זה די טטוכן כאשר סופס טאזין לצודדים ובהנה בלבו שהוא טכין ניטוקים שיפתיעו את טני הצדדים ויטכחו להם עד כמה הם לא-יוצחים ועד כמה הוא שליט בחוסי ובחוק.

יש גם בעיה של המקצוע. לטר המשפטים וליועץ המשפטי ישנו תמיד מתחרה חשוב; עריכת הדין החופסית. חשוב מאוד שיעמדו לרשות השירות המשפטי יוריסטים שלא יהיו פחותי ערך מהיוריסטים החופסטים. לא אגיד כי אפשר לתת ליוריסטים הטוכסרים בשירות המדינה אותם התנטיס טיש ליוריסטים מצליחים וטוכסרים בשוק החופסי. זה אי-אפשרי. אבל בכל זאת צריך לתת להם תנאים כאלה שלא יצטערו יותר מדי

3.3.54

סקירת מנהל משרד המשפטים

טר קוקיה על תקציב משרד המשפטים

י. בדר:

על עבודתם בשירות המדינה ולא ירצו לעתים קרובות כדי לעבוד לצד השני של הפריקה. אזכיר כאן - ודאי מותר לי לעשות זאת בחוג זה - את ה"ה צדוק וזילביגר. יכול להיות זרח שילך בדרך זו. ודאי שיטארו יוריסטים רבים שיקפצו על מטרות אלו במשרד המשפטים, מפילו בתנאים של היום. אלה יהיו בדרך כלל יוריסטים בלתי מוכשרים.

אני מציע שהוועדה תכין הצעה קונקרטיית בתור הכלצה קודם כל למשרד המשפטים ולממשלה. אני רוצה להזכיר שועדת החוקה עשתה זאת לפני שנתיים, ומכל מקום - היא עשתה זאת בכנסת הראשונה.

י. בר-יהודה:

אני מבקש שחברי הוועדה יבינו אותי נכון. אינני יכול להביע שום דעה לגבי שום מסכורת, לא של המשפטים ולא של אלה שעליהם דנים כאן, כי אינני יכול לדאוג רק לאלה העומדים בראש הסולם, מבלי לדאוג באופן קשור לזה לכל הסולם. מסיבה זו איני יכול לאמר כי לדעתי הפרקליט אינו צריך לקבל מסכורת כזאת, אלא מסכורת כזאת פלוס תוספת כזאת וכזאת. הדבר היחיד שאני יכול לאמר אותו, ואני מציע לאמר אותו - את זאת אבחנו יכולים ואריכים לאמר כוועדה - שאין אבחנו חושבים כי אפשר להרשות פער גדול בין אנשים בתפקידים דומים, כי הדבר יהרוס את כל הבניין.

ד. בר-רב-המלי:

אם להמשיך במסל של חבר הכנסת בדר, כי אז המנהל הכללי של משרד המשפטים הגיש לנו תבטיל בלתי נפוי לגמרי וטחוף למסגרת התלוורטית של ועדת החוקה. מתוך היסוסים רבים ובכל ההסתיוגויות אני רוצה להעיר כמה הערות.

אינני רוצה להביע דעה על מה שועדת המשפטים עומדת לקבוע לגבי מסכורת המשפטים. היא פועלת בענין זה על יסוד החלטה מיוחדת של הכנסת, ובענין זה הכנסת עשתה דליגציה סלחה של מסכורת לועדת המשפטים. אבל בעצם ההחלטה הזאת של הכנסת היתה גם קביעת עמדה שהמשפטים מוצאים מהכללים החלים על כל יתר המקצועות של עובדי המדינה. זוהי קטגוריה מיוחדת במינה שועדת המשפטים של הכנסת קובעת לה את שכרה. המפתחות להגיע למטרת שופט מוגבלת על-ידי מספר המשפטים הנחוצים לנו, והדבר יכול לשמש עידוד להיטאר בשירות המשפטי ולא לברוח ממנו, מפני שהעברה לש' פוט יכולה להיות פ' רס למצטיינים בשירות המשפטי.

יש לי רושם שכאשר מדברים על המפתחות של התארות בטוק הפרטי, יש בזה שום הגזמה לא קטנה.

אינני מתאר לעצמי שהבעיה בוגעת רק לעובדים בשירות המשפטי, לעובדים בעלי השכלה משפטית. זה רק חלק של התמונה, כי ישנם עובדים בעלי השכלה רפואית או הנדסית וכו'.

אני בדרך כלל חסיד קטן של פער גדול, אבל השאלה היא מהו תפסידה של ועדת החוקה בענין זה. הזכירו כאן כי לפני שנתיים-שלושה טיפלו בבעיה הזאת. התוצאות היו מאוד עלובות. הענין הועבר לוועדת המשפטים, ועד כמה שאני זוכר, הדיון בענין זה נפסק. אינני חושב שיהיה ערך מעשי להחלטה ועדת החוקה חוק ומשפט בענין זה. הדבר הזה חורג גם מהפרקטיקה של עבודת הועדות בקשר לתקציב. ועדת החינוך בהגה לשבת יחד עם ועדת המשפטים בדיון על תקציב החינוך. בוועדת החוקה הדבר הזה לא היה מקובל עד עתה. תקציב משרד המשפטים אינו עובד דיון בוועדת החוקה.

3.3.54

סקירת לנהל מסדר המשפטים

טר קוקיה על תקציב מסדר המשפטים

ד. בר-רב-המי: על כל פנים, אין הבעיה הזאת בוגעת למסדר המשפטים. היא בוגעת לכל העובדים המקצועיים

במדינה, שכולנו רוצים כי מיטב העובדים המקצועיים יעמדו לשירות המדינה. אפשר לנהל שיחה עם ועדת המשפטים בענין זה, ואנחנו יכולים להעלות בכיוון את הבעיות של מסדר המשפטים, אבל הבעיה מופיעה בכל מסדר ומסדר.

ה. כהן:

רצינו קודם כל שתדעו מה מתרחש ומה עלול להתרחש בשירות המשפטים. אין ועדה כועדת החוקה קטורה בשירות המשפטים ותלוייה בו. וסן ההגנות האלמנטאריות שהשירות המשפטי, הסיווג על-ידי מסדר המשפטים יבוא אל ועדת החוקה ויאמר לה כראש כי צפויה לשירות סכנה אם לא ייעשה הסעשה הנכון. אינני רוצה להפריז בענין זה, אבל בסידה שהדבר בוגע לי, אין כבר הרבה מאוד מסברים גם בשירות המשפטי וגם בשירותים אחרים של המדינה, ועוד לא ראיתי סכנה כה רצינית כפי שאני רואה אותה היום, בעקבות קביעת מסכורות השופטים. רצינו שתדעו על כך כראש.

הייתי מקבל את הצעתו של חבר הכנסת בדר שלא להחליט על טרם דבר ולא לחכות עד שתקבלו את סקירת המנהל הכללי של מסדר המשפטים בענין תקציב המסדר. אז תהיה לוועדה אפשרות לדון על כל הענין, לקבל אינפורמציה, לעמוד על התכניות וההתפתחויות לעתיד. אז תוכל הוועדה, תוך כדי דיון בתקציב, להביא מה שתמצא לנכון להביא בפני ועדת המשפטים.

לגבי עצם השאלה של מסכורות אנשי השירות המשפטי, הוא יכול להיות נאמן עליכם שיתבע את תביעותיו בפני מי שצריך לתבען. חשוב בשביל השירות המשפטי לדעת לאיזה החלטה פורמאלית זאת או אחרת של ועדת החוקה, אלא אם חברי ועדת החוקה, חוק ומשפט, היוודעים אותו ואת עבודתו, עומדים מאחוריו בתביעותיו. אתם יכולים לסמוך עלינו שאנחנו יודעים ומכירים את האחריות הרובצת עלינו לגבי התוצאות שכל שינוי במסכורות אנשי השירות המשפטי כושר לגרום אחרינו לגבי המסכורות של עובדי המדינה האחרים. זה יכול להיות ענין לא של 150 אלף ל"י אלא של סליונים, אבל אין להיטלטל סתוצאות הדבר הזה. כשהכדור הזה, שועדת המשפטים עכשיו פניעה אותו, יתחיל להתגלגל, כי אז ודאי יתגלגלו אותו הרבה דברים אחרים.

אם הבאנו את הדבר לידיעת חברי הוועדה, הרי לדעתי, יצאנו בזאת ידי חובה, גם מבלי שהועדה תעשה מעשה מצדה.

אני מקווה שאחרי שחברי הוועדה יקבלו את הסקירה בכתב, ימצא יו"ר הוועדה א. שרות להעמיד את הדבר על סדר-היום של הוועדה.

ה. רובין:

מבלי לקבוע עפדה, הייתי מציע שועדת מטבה תבחן את הפרובלימה הזאת.

היו"ר ס. ארנא: לאחר שקבל את הסקירה, נעמיד את השאלה על סדר-היום, וזו בחליט.